

A 1760/kultur

Tekijä Keskiryhmä
Käsittelijä Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta

Jäsen ehdotus pohjoismaisesta yliopistosta

Ehdotus

Keskiryhmä ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että luodaan yhteistyössä yliopistojen sekä kansallisten ja pohjoismaisten tutkimuslaitosten kanssa pohjoismainen visio tieteen ja tutkimuksen sekä korkeakoulutuksen alalla tehtävästä yhteistyöstä.

että visioon tulee sisältyä sellaisen pohjoismaisen verkostoyliopiston perustaminen, joka voisi kytkeä Pohjoismaiden akateemiset ympäristöt toisiinsa sekä lisätä entisestään opiskelijoiden ja nuorten tutkijoiden liikkuvuutta Pohjoismaissa.

että toteutetaan kokeilu pohjoismaisista tutkijakoulutuksista tietyillä aloilla.

Taustaa

Pohjoismaat tunnetaan maina, jotka tarjoavat kaikkien saatavilla olevaa, uusimpaan tutkimustietoon perustuvaa korkealaatuista koulutusta. Pohjoismaissa tehdyt tutkimusinvestoinnit ovat lisääntyneet merkittävästi vuosina 2007–2015^[1]. Tämä yhdessä yhteisen pohjoismaisen tutkimusbudjetin kanssa osoittaa, että tiede ja tutkimus on pohjoismaisen yhteistyön tärkeä painopistealue.

Keskiryhmä katsoo, että tutkimuksella on – jos mahdollista – tulevaisuudessa entistäkin tärkeämpi rooli, kun muun muassa ilmastonmuutos, siirtyminen vihreään talouteen ja digitalisaatio tuovat mukanaan sekä haasteita että mahdollisuuksia. Nämä muutokset tulevat tapahtumaan kaikissa Pohjoismaissa. Maat eivät voi ratkaista kaikkia niitä yksin, vaan ne on ratkaistava yhdessä.

Pohjoismaiden ministerineuvoston tutkimuspoliittisessa selonteossa, joka julkaistiin Pohjoismaiden neuvoston istunnossa Helsingissä lokakuussa 2017, huomautetaan, että pohjoismaisessa tutkimusyhteistyössä pääpaino on viime vuosina ollut tutkimusrahoituksessa. Tämä painotus on tehty tutkijoiden välisen yhteistyön sekä tutkijakoulutuksen, liikkuvuuden ja verkostojen kustannuksella. Raportissa mainitaan tähän liittyen seuraavaa: ”Tutkijatason yhteis-

^[1] State of the Nordic Region 2018, s. 120–122

työtä on ehkä tarpeellista priorisoida enemmän ja kohdentaa toimia erityisesti tutkijakoulutukseen, liikkuvuuteen ja nuorten tutkijoiden verkostoon. Näin voitaisiin varmistaa, että pohjoismaisilla tutkijoilla on tulevaisuudessakin vahvat pohjoismaiset yhteistyöalustat”.

Keskiryhmä on samoilla linjoilla ministerineuvoston selonteon kanssa ja katsoo, että pohjoismaisessa tutkimusyhteistyössä tulee entistä suuremmassa määrin keskittyä tutkimuspolitiikkaan ja tutkimuslaitosten väliseen yhteistyöhön. Jos Pohjoismaissa tällä hetkellä harjoitettavaa tutkimusta koordinoitaisiin esimerkiksi yhteisen tohtoriohjelman kautta, Pohjolan vahvuuksia – integraatiota, luottamusta ja työvoiman ja opiskelijoiden liikkuvuutta – voitaisiin hyödyntää entistä paremmin. Yhteistyötä tekemällä olisi myös helpompi harjoittaa poikkitieteellistä toimintaa sekä hyödyntää pohjoismaisten laitosten laajaa osaamista.

Pohjoismaiden ministerineuvoston Jorma Ollilalta tilaamassa pohjoismaista energiayhteistyötä käsittelevässä raportissa, joka julkaistiin kesäkuussa 2017, ehdotetaan, että Pohjoismaat perustavat yhteisen energia-alan tohtoriohjelman. Esimerkki alalla jo tehtävästä pohjoismaisesta tutkimusyhteistyöstä on NordForskin, Nordic Innovationin ja Pohjoismaisen energiantutkimuksen vuonna 2016 käynnistämä ”Pohjoismaisen vihreän kasvun tutkimus- ja innovointi” -ohjelma (The Nordic Green Growth Research and Innovation Programme).

Poliittisella tasolla on myös kiinnostusta koota yhteen pohjoismaista osaamista tietyltä osa-alueelta ja katsoa, millaisia etuja tästä voisi olla. Samaa poliittista tahtoa ilmentää myös Pohjoismaiden neuvoston Helsingin-istunnossa 2017 hyväksymä suositus, jossa suositetaan perustamaan rauhanneuvotteluihin keskittyvä yhteinen pohjoismainen korkea-asteen tutkinto.

Keskiryhmän mielestä tieteen ja tutkimuksen alalla harjoitettavaa pohjoismaista yhteistyötä tulee vahvistaa asteittain, ja tämä tulee tehdä yhteisen, tulevaisuuteen suuntautuvan vision pohjalta. Lisäksi Jorma Ollilan raportin ehdotus pohjoismaisen energiayhteistyön yhteisestä visiosta tulee toteuttaa mitä pikimmin. Visio pohjoismaisesta tieteen ja tutkimuksen sekä korkea-asteen koulutuksen alalla tehtävästä yhteistyöstä voi pitkällä aikavälillä johtaa pohjoismaisen verkostoyliopiston syntyyn, mikä puolestaan vahvistaisi Pohjoismaiden asemaa Euroopassa ja kansainvälisesti.

Tukholmassa, Oslossa, Kööpenhaminassa, Helsingissä, Reykjavikissa, Maarianhaminassa ja Tórshavnissa 9. maaliskuuta 2018

Anna Kolbrun Arnadóttir (Mifl)
Anna-Maja Henriksson (r.)
Arto Pirttilahti (kesk.)
Bertel Haarder (V)
Britt Lundberg (ÅC)
Eva Biaudet (r.)
Heidi Greni (Sp)
Jenis av Rana (Mfl.)
Johanna Karimäki (vihr.)
Katri Kulmuni (kesk.)

Ketil Kjenseth (V)
Lars Tysklind (L)
Mikael Staffas (Lib)
Olafur Isleifsson (Flf)
Peter Östman (kd)
Rasmus Ling (MP)
Robert Halef (KD)
Silja Dögg Gunnarsdóttir (Frfl)
Staffan Danielsson (C)
Åslaug Sem-Jacobsen (SP)